

Yılmaz, O., Şahan, G. (2016). Öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyacına yönelik görüşlerinin belirlenmesi *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 717-729.

Geliş Tarihi: 17/02/2016

Kabul Tarihi: 04/05/2016

DOI:

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SANAT EĞİTİMİ İHTİYACINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ*

Onur YILMAZ**
Gülsün ŞAHAN***

ÖZET

Sanat eğitimi almak her insan için önemli bir ihtiyaçtır. Sanat eğitimi almış bireylerin doğru bakmayı, duymayı, görmeyi, çevresindeki güzelliklerin farkına varmayı öğrenmiş oldukları söylenebilir. Öğretmen adaylarının eğitimleri süresince sanat eğitimi almaları önce kendilerini, daha sonra öğrencilerini estetik yönden etkileyip geliştirmeleri yönünden önemlidir. Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin sanat eğitimi ihtiyaçlarına yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla Bartın Eğitim Fakültesi sınıf, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği 4. sınıflar arasından gönüllü 24 öğrencinin görüşü odak grup görüşmesi yöntemiyle alınmıştır. Nitel çalışma olan bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, eğitim, öğretmen, öğretim, sanat eğitimi

DETERMINATION OF TEACHERS' OPINIONS ON NECESSITIES OF ARTS EDUCATION*

ABSTRACT

Art education is an important necessity for every person. It can be said that the people who received art education have learned how to look, hear and see correctly as well as learning how to appreciate the beauty. Receiving art education is important for preservice teachers in terms of their aesthetical development and the aesthetical development of their students. The purpose of this study is determining the opinion of education faculty students on the necessity of art education. For this purpose, 24 volunteers were chosen among the 4th Grade students of school teaching, social studies, science and religious culture and ethics departments of the Education Faculty in Bartın and their opinions were received by the focus group method. Data of this qualitative study were obtained by semi-structured interview form which consisted of open ended questions prepared by the researcher. The obtained data were analyzed through descriptive analysis.

Key Words: Art, education, teacher, teaching, art education

---

* Bu çalışma 4-7 Haziran 2015 tarihinde Atina'da düzenlenen ERPA Uluslararası Eğitim Kongresinde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

**Dr. Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü,
e-mail: onur.yilmaz@hacettepe.edu.tr

***Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, EYTPE Ana Bilim Dalı,
e mail: gulsunsahan@ hotmail.com

1.GİRİŞ

İnsanın kendini dış dünyaya anlatımı resim, müzik, yazı, heykel sanat yollarıyla olmaktadır. İlk insanların yaşam biçimini bıraktıkları mağara resimlerinden, heykellerden anlıyoruz. Çocuklar ilk eğitimini ailede aldıktan sonra okullarda eğitim göyerek hayata hazırlanırlar. Okullar çocukları beden, zihin ve duyu bakımından geliştirmekle yükümlüdürler. Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarından birisi de Türk Milletinin bütün fertlerini “Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duyu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir”. Buna paralel olarak eğitimin amacı öncelikle, öğrencinin düşünce ve yaratıcı gücünü geliştirmeye yönelik sistemler kullanmak olmalıdır (Gökaydın, 2002: 4, akt. Ayaydın,2009: 32). Eğitimi bu amaçlarına ulaştıracak önemli alanlardan biri de sanat eğitimidir. Başka bir deyişle, bireylerin eksiksiz bir eğitim sürecinden geçmesinde görsel sanatlar eğitimi önemli bir aşamadır (Ayaydın,2009: 32). Bireye görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmek sanat eğitiminin amacıdır. Çevresini doğru algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için bu gerekli ilk koşuldur. Sadece bakmak değil, “görmek”, yalnızca duymak değil “işitmek”, yalnızca elle yoklamak değil, “dokunulmuş duyumsamak” yaratıcılık için ilk aşamalarıdır (San, 2004: 25). Sanat eğitimi, görsel sanatlar ve sahne sanatları alanında standartlara dayalı, okul ve öğrenim düzeyine göre ele alınan sanat eğitimi tarafından temel müfredatın bir parçası olarak verilen eğitimidir. Americans for the Arts’a göre sanat eğitimi, “tüm sanat disiplinlerindeki eğitim, öğrenim ve programlar”dır. Dans, tiyatro, müzik, görsel sanatlar, yaratıcı yazarlık, medya sanatları, sanat tarihi, sanat eleştirmenliği ve estetiği gibi tüm sanat disiplinlerini kapsayan bir eğitim anlayışı ile en kapsamlı tanımı kullanır (IKSV Rapor, 2014:13). Yolcu’ya göre (2001:7) sanat, çevreyi algılamayı ve onu yeniden biçimlendirmeyi hedef alır, sanat eğitimi ise eleştirel bir gözün, duygulu ve duyarlı bir kişiliğin geliştirilmesine katkı sağlar. Bu amaçla örgün ve yaygın eğitimdeki eğitim faaliyetlerinin tümü sanat eğitimi olarak tanımlanabilir. Elliot Eisner’e göre, nitelikli sanat eğitimi, öğrencilere okulda sanat yoluyla öğrendiklerini okul dışındaki hayatları ile ilişkilendirme ve bağlantı kurma yeteneği kazandırmaktır. Sanat eğitimi bu yeteneğin kazandırılmasının sadece bilişsel değil, duygusal gelişimi de destekleyerek bilişsel ve duygusal gelişim arasında bir denge oluşmasına da destek olurken öğrencilerin karar verme süreçlerindeki yargı ve fikir oluşturma ile eyleme geçmelerine de katkıda bulunur. Bu yeteneği kazanan öğrenciler, öğrenmenin erişilebilir olduğunu ve hayatla ilişkili olduğunu görür. Bu, sanat yoluyla öğrenmenin en anlamlı ve derinlikli yanındır (İKSV,2014:17). Sanat eğitiminin çocuğa etkisini inceleyen, psikolojik yaklaşım, bilişsel yaklaşım ve öz gelişim yaklaşımı olmak üzere üç farklı görüş bulunmaktadır. Psikolojik yaklaşım sanatı, çocukların içsel dünyalarının yansması olarak görürken, bilişsel yaklaşım sanatı çocukların dünya hakkındaki genel bilgi yapısı olarak değerlendirilmektedir. Diğer yaklaşıma göre de çocukların öz gelişimlerini ifade eden, onları içinde yaşadıkları toplumla kendileri arasındaki ilişkiyi anlayabilmelerini sağlayan, kendilerini ifade edebilme ve toplumla iletişim kurabilmelerini sağlayan sanat eğitimidir. Çocukların sanat çalışmaları ile ilgili deneyim kazanmaları yetişkinlerin onların gelişim ve öğrenmelerindeki rehberliğine bağlıdır. Bu nedenle öğretmenlerin sanat eğitimi konusunda iyi yetişmiş olmaları önemlidir. Öğretmenlerin sanat eğitimi açısından bilgi, deneyim ve pedagoji eksikliği uygulamalarda bazı problemlere neden olmaktadır (Zimmerman ve Zimmerman, 2000, akt. Ulutaş & Ersoy, 2004: 3). Çağdaş bireylerin yetiştirilmesinde görsel sanatlar

eğitiminin önemi gittikçe daha iyi anlaşılmalıdır. Türkiye’de kültür ortamında gözlenen hızlı değişimler, daha iyi yaşam için daha güzel bir çevre, çocuk ve gençlerin işlenmeyi bekleyen yaratıcılık ve yetenekleri sanat eğitimi toplum için oldukça önemli ve zorunlu hale getirmiştir (Kırışoğlu, 2002,1). Sanat eğitimi toplum için oldukça önemlidir, çocuklar sanat eğitimi ile ilk kez çoğunlukla okullarda karşılaşurlar, öğretmenlerin sanata bakış açısının öğrencileri de etkilediği söylenebilir. “Toplumun büyük çoğunluğunu sanatı bir kültür değeri olarak yaşaması beklenen bireyler oluşturur. Bu kişiler için sanat ufku geniş, kültürle donanmış tam insan olmanın bir gereğidir. Eğitim toplumların kültürel gelişmesinde, sanatla bu anlamlı birlikteliğin sürdürülmesinde vazgeçilmezdir, zorunludur. Yaratıcı düşünmenin kaynağı imgelerdir. Bu kadar imge zenginliği içinden güzeli, değerliyi seçme, ayırsama ancak eğitimli bir gözle olanaklıdır. Görsel okuryazarlık bu yolla kazanılır. Kültürler bu yolla gelişir, zenginleşir. Kendine özgü simge sistemleri olan, yine kendine özgü simge ve değerlerle beslenen sanat/sanatlar kültürel gelişmenin göstergesidir” (Kırışoğlu, 2014:1). İnsanın düşüncesini ve fikirlerini engelleyecek davranışları reddetmesini sağlamak sanat eğitiminin önemli olmasının gerekçelerinden birisidir. Yani, sanat ile insanın kendini bir anlamda özgürleştirmektedir. Birey özgür düşünemez ve hep birilerinden ya da bir taraftan emir beklerse kendisini geliştiremez. Dolayısıyla yaratıcılığı da gelişmez. Bunun sonucunda da tamamen ezberle dayalı öğrenen, kendini iyi ifade edemeyen, özgüveni olmayan, yaratıcı bir ürün ortaya koyamayan, karşılaştığı bir probleme çözüm önerileri getiremeyen bireyler ortaya çıkabilir (Mercin&Alakuş,2007: 19). NAEA’ya göre (1994:3), sanat eğitimi tüm çocukların bir imgenin ve sembol yüklü bir dünyanın anlamını çözmeleri ve anlamaları için onların yeteneklerini geliştirmelerine yardım eder. Bu özellikler, sanat eğitimi genel eğitimin zorunlu ve önemli bir parçası yapmaktadır (akt. Ayaydın, 2009: 32). “Bilimsel yöntem insan oluşunun bir yönünü işliyor, eğitiyorsa diğer yönünü de sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zekâya değil, aynı zamanda duygulara sahiptir. Yaşamımız boyunca edindiğimiz deneyimlerin niteliğini değerlendirmemize olanak veren duyum ve duygularımızı bir yana bırakamayız” (Yetkin, 1968, akt. Şirin, 2007). Sanat eğitimi sayesinde, bireyin düşünce sistemi, olayları ele alış biçimi, kendisine ve çevresine karşı olan tutumları, estetik anlayışı ve sanat ürünlerine bakış açısı değişerek gelişme gösterir. Çocukların ruh ve duyu bakımından gelişmesi, geniş bir dünya görüşü kazanması, yaratıcı kişiler olarak yetişmesi için sanat eğitimi desteğine ihtiyaç bulunmaktadır. Sanat eğitimi aynı zamanda ruh ve duyguları da eğitmektedir. Sanat eğitimi almış bireyler, bakmayı, görmeyi öğrenirken duygularını estetik ve yaratıcı bir biçimde ortaya koyabilirler. Sorumluluk sahibi, toplumsal bir varlık olmanın bilincinde, yapıcı, yaratıcı, üretken, zihin ve duygusal yönden sağlıklı gelişmiş, dengeli bir kişilik geliştirmenin önemli araçlarından birisi de sanat eğitimidir. Kişiliğin gelişimi aşamasında önemli bir yeri olan sanat eğitimi Türkiye’de ilkokullarda bu amaçları gerçekleştirecek şekilde yapılandırılmamıştır. İlkokullarda sanat eğitimi alanında uzman olmayan ve üniversitede aldıkları sanat eğitiminin yeterliğinin sorgulanması gereken sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir (Kıral,& Aydil, 2014) . Okulda verilen eğitimin amacı genel olarak çocukları geleceğe hazırlamak, var olan yeteneklerini üst düzeyde geliştirebilmektir. Birçok ders kendi alanına yönelik bilgileri kapsarken bu derslerin verilisinde estetik bir anlayış, estetik bir düzenin yer alması konunun beş duyu ile de anlaşılmasını sağlar. Çocuklar her hangi bir dersi öğrenirken konunun resminin yapılması, üç boyutlu inşa edilmesi, ritminin duyulması daha iyi öğrenmelerine olanak sağlar. Sanatın gerekliliğini ve anlamının önemini bilen eğitimcilere ihtiyaç vardır. Sanat bireyin görmeye dayalı ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda zihinsel gelişimini de

sağlayan bir araçtır. Bu yüzden sanat dersleri diğer derslere olumlu katkılar sağlayan bir ders olarak görülmelidir (Mercin & Alakuş, 2007: 16). Çoklu zekâ kuramı bir anlamda insanlarda var olana görsel, işitsel, duygusal, uzamsal gibi bir çok zekâ türüne göre eğitim verilmesinin önemini vurgular. Bu kurama göre bireyler, sayısal ve sözel becerilerle birlikte, uzamsal, müzikal, bedensel, sosyal, öze dönük ve doğa ile ilgili belirgin becerilere de sahiptir. Bu nedenle eğitimde dil ve mantık-matematik zekâlarının yanında diğer zekâlar da dikkate alınmalıdır (Talu, 1999: 164). Beckman da bu konu ile ilgili olarak “sınıf ortamında öğretilecek bir konunun geleneksel planlama biçimleriyle değil, zekâ alanlarının işe koşularak öğretilmesinin dersi daha zevkli hale getireceğini ve öğrenmenin daha kalıcı olacağını vurgulamaktadır” (Al-Rawahi, 1996. akt. Talu,1999). Toplum üst düzeyde haz duyma alışkanlıklarının kazandırılması, toplumu sanata karşı motive etmekle ve bu ilgiyi nitelikli sanat ürünleriyle sürekli canlı ve taze tutmakla mümkündür. Yoksa çoğunluğun isteklerine sığınarak toplumu eğitmek mümkün değildir. Bu konuda tüm eğitim kurumları, kuruluşlar, yerel yönetimler ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düşmektedir (Gençaydın, 1994, akt. Şahan, 2005). Çocuğu okulda beyin, beden ve duygu bakımından yetiştiren, onların yeteneklerinin farkına varıp bu yeteneklerin geliştirilmesine rehberlik yapan öğretmenlerinde her yönden iyi yetişmiş olması gereklidir. Öğretmen adaylarının sanat eğitimi alanında bilgi ve beceri kazanmaları önemlidir, bu çalışmanın öğretmen adaylarının yetişmelerinde sanat eğitimi almalarının gerekli olduğu, bu çalışmanın sanat eğitimine dikkat çekmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyaçlarını belirlemek, bu ihtiyaçlara yönelik çözüm önerileri ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Öğretmen adayları sanat eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyor mu?
- 2- Öğretmen adaylarının sanat eğitimine yönelik aldıkları dersler yeterli midir?
- 3- Öğrenciler özel çabaları ile sanat etkinliklerine katılıyorlar mı?
- 4- Öğretmenlik yaparken sanat eğitiminin kendi branşlarına katkısı konusunda ne düşünüyorlar?
- 5- Eğitim fakültelerinde sanat eğitimine yönelik hangi dersler bulunmalıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Sanat eğitimi almış bir öğretmenin de herhangi bir alanda dersini yaparken işin içine sanatı katarak öğretimin başarısını artıracığı söylenebilir. Bu nedenle hangi branşta olursa olsun öğretmen adaylarının sanat eğitimi alması, bu alanda öğretmen adaylarının ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaca yönelik derslerin açılması önemlidir. Bu çalışma eğitim fakültelerinde yapılan sanat eğitimi derslerine dikkat çekeceği, bu derslerin tüm öğretmen adayları için gerekli olduğunun bir kez daha vurgulanması açısından önemlidir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerine göre hazırlanmıştır. Bu tür araştırmalar; görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı olay ve algıların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konulmasını amaçlayan araştırmalardır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Çalışma grubu kolay ulaşılır

örnekleme uygun olarak düzenlenmiştir. Çalışma grubu Bartın Eğitim Fakültesi sınıf, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği 4. sınıflar arasından ve her sınıftan 6, toplam 24 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır. 10 öğrenci kız, 14 öğrenci erkektir. Öğrenciler fen bilgisi öğretmenliği; FE (Erkek), FK (Kız), sınıf öğretmenliği; SE (Erkek), SK (Kız), sosyal bilgiler öğretmenliği; SOE (erkek), SOK (kız), din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği DE (erkek), DK (kız) olarak kodlanmıştır. Görüşler odak grup görüşmesi yöntemiyle alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları 6 kişilik gruplara yöneltilmiş, cevaplar ses kayıt cihazına kaydedilmiş, sesler bilgisayar ortamında yazıya aktarılmış, yazılı olarak düzenlenen görüşler çalışma grubunun görüşüne sunulmuş, istemedikleri cümleler çıkarılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş, bulgular yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma problemine dayalı olarak elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmuştur.

3.1.Öğretmen Adayları İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Bulgular

İlk sırada öğretmen adaylarına sanat eğitiminin gerekli olup olmadığı sorulmuş, verilen cevaplar analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin tamamı öğretmen adaylarının sanat eğitimi alması gerektiği konusunda fikir birliği içindedir. Bir öğrenci;

“Her öğrencinin farklı bir yeteneği vardır, öğretmen adayı yetişsin ki öğrencilerini daha iyi yetiştiresin (SE10)” derken bir diğeri; ,

“Anadolu coğrafyası birçok sanat eserini barındırır, sanatın geleceğe aktarılması için öğretmene de öğretmen adayına da sanat eğitimi verilmelidir (SOE17)” demektedir. Bir başka öğrencide sanatın herkes için gerekli olduğunu vurgulayarak;

“Ben her insanın birazda olsa sanatla bağı olması gerektiğini düşünüyorum ve özellikle öğretmen adaylarının bu dersleri alması gereklidir (DK24)” diyerek konuya açıklık getirmektedir. Fen bilgisi öğretmeni olacak bir aday;

*“Davranışçı yaklaşımdan çıkıp yapılandırıcı yaklaşıma uygun olduğu için her öğrencinin zekâsını geliştirdiği için günlük hayatla bağlantı kurduğu için gereklidir (FE6)”*derken, sınıf öğretmeni olacak bir öğrenci de;

“Sanat eğitimi gerekli, çünkü sınıf öğretmenlerin çoğu resim müzik derslerinde öğrenciyi serbest bırakıp istediğini yapın demektedir, ancak böyle olmamalı, öğretmenlerin sanat eğitimi almaları, öğrencileri sanatsal zekâ yönünden de geliştirmeleri gerekir (SK7)” diyerek şimdiye kadar yapılan eğitimlerdeki eksik kalan sanat boyutuna dikkat çekmektedir. Öğrenci görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının sanat eğitiminin gerekliliği konusunda benzer görüşlerinin olduğu, sanat eğitimi ile ilgili derslerde hem bir sanatla tanışılacağını, hem de derslerin etkililiğinin arttırılmasında sanattan yararlanılacağını düşündükleri anlaşılmaktadır.

3.2.Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitime Yönelik Aldıkları Derslere İlişkin Bulgular

Öğrencilere ikinci sırada sanat eğitimi ile ilgili olarak hangi dersleri aldıkları sorusu yöneltilmiş, verilen cevaplar analiz edilmiştir. Fen bilgisi öğretmenliği öğrencileri sanat eğitime yönelik bir ders almadıklarını, kendilerinden sonra sanat eğitime yönelik derslerin açıldığını belirtmişler, sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri ise sanat ve estetik ile drama dersini, müze eğitimi dersini seçmeli olarak aldıklarını belirtmişlerdir. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği öğrencileri de İslam’da sanat ve estetik, dini musiki dersleri almıştır. Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde ise diğer bölümlerden daha fazla sanat eğitime yönelik derslerin olduğu anlaşılmaktadır. Bu bölümde görsel sanatlar, müzik öğretimi, sanat eğitimi, drama seçmeli olarak ta “matematik ve sanat” dersi verilmektedir. Sınıf öğretmenliği bölümünden bir öğrenci;

“Okulda ders sayısından çok niteliği önemli, içeriği dolu olmalı, ders sayısı değil de kalitesi önemli, bize bir şeyler katmalı (SE12)” diyerek derslerin kalitesinin de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Fen bilgisi öğretmenliği bölümünden bir öğrenci de;

“Ayrı ders olarak almadık ancak özel eğitim dersinin içinde drama yaptık. Bir de öğretim teknikleri dersinde değişik yöntem ve teknikleri öğrendik rol oynama, beyin fırtınası, altı şapka gibi.. (FE2)” derken bir diğeri de;

“Biz sanat dersi almadık, bizden sonrakilerde açıldı (FK1)” diyerek sanat derslerinin daha sonra açıldığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının sanat eğitimi derslerine yönelik aldıkları derslerle ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde sınıf öğretmenliği bölümünde sanata yönelik birçok dersin bulunduğu, öğrencilerin bu derslerden yararlandığı, sosyal bilgiler bölümünde seçmeli sanat derslerinin bulunduğu, fen bilgisi bölümünde alt sınıflar için sanat derslerinin açıldığı, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği bölümünde ise alanlarına yönelik sanat derslerinin olduğu, ancak öğrencilerin derslerin sayısı ve çeşidinden çok niteliğinin önemli olduğunu düşündükleri, bu derslerin teorik değil de uygulamalı olması gerektiği görüşünde oldukları söylenebilir.

3.3.Öğretmen Adaylarının Özel Çalışmalarla Aldıkları Sanat Eğitime İlişkin Bulgular

Üçüncü sırada öğrencilere kendi çabaları ile herhangi bir sanat eğitimi kursuna ya da etkinliğine katılıp katılmadıkları sorulmuş, alınan cevaplara göre 13 öğrencinin kendi çabaları ile sanat eğitimi aldıkları, etkinliklere katıldıkları 11 öğrencinin ise herhangi bir sanat eğitimi almadığı görülmektedir. Sanat eğitimi alan öğrencilerden altısı müzik, beşi görsel sanatlar, dördü farklı etkinlikler, iki tanesi de tiyatro ile ilgilenmiştir. Öğrencilerden bazılarının tek bir alanda değil birkaç alanda kendisini geliştirdiği anlaşılmış, üç kişinin hem müzik, hem tiyatro, hem de resimle ilgilendiği görülmüştür. Müzik eğitimi ile ilgili olarak bir öğrenci;

“Şan eğitimi, gitar ve bağlama dersi aldım (SOK15)” derken bir diğeri de resimle ilgili olarak;

“Karakalem kursuna gittim (DE21)” demektedir. Tiyatro konusunda bir diğeri;

“Tiyatro geçmişim var 6 yıllık, 2 yıl burada kursa gittim (FE6)” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir diğeri ise işaret dili kursuna gittiğini belirtirken;

“Mümkün olursa işaret dili tiyatrosu kurmak istiyorum (FK5)” demiştir. Sanat eğitimi konusunda kendisini geliştiren bir öğrenci konuya;

“Bunların öğretmenliğime çok faydası olacağını düşünüyorum, sanat ile elimdeki yöntem ve tekniklerim artıyor, öğrenci ile iletişim artırıyor, öğrenciye nasıl yaklaşacağını anlıyorsun, öğrenci sıkıldığında düz anlatım değil tiyatro gibi anlatınca hem öğrenci sıkılmıyor, hem de iyi öğreniyor (FE6)” şeklinde bir açıklama getirmiştir.

11 öğrencinin ise herhangi bir sanat eğitimi almadığı anlaşılmaktadır. Ancak altı öğrenci sanata yönelik bir etkinlikte bulunmayı istediklerini ama fırsat bulamadıklarını belirtmişlerdir. Fen bilgisi öğretmenliğinden bir öğrenci;

“Katılmadım, aslında çok istedim ama olmadı (FE2)” derken din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni adayı bir öğrenci de bulunduğu ortamın etkisi ile sanat eğitimi almadığını vurgulamış;

“Katılmadım, katılmamamda ortam etkili oldu (DK20)” demiştir. Bu öğrencide özel çabaları ile herhangi bir sanat çalışmasına katılmadığını, bulunduğu ortamın bu tür çalışmalara katılmamasını da etkilediğini belirtmektedir. Öğrencilerin kendi çabaları ile sanat eğitimine yönelik katıldıkları çalışmalarla ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin bir bölümünün çeşitli sanat etkinliği ve eğitimlerine katıldığı ancak bir bölümünün de katılmadığı anlaşılmaktadır. Bazı öğrenciler de birden çok çalışmaya katılmıştır.

3.4.Sanat Eğitiminin Öğretmenlik Branşlarına Katkısına İlişkin Bulgular

Dördüncü sırada öğrencilere sanat eğitiminin branşlarına katkısının olup olmayacağına yönelik bir soru yöneltilmiş, alınan cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin sanat eğitimi derslerinin branşlarına çok olumlu etkisi olacağı konusunda görüş birliği içinde oldukları görülmüştür. Öğrenci görüşlerine göre en fazla sanat eğitimi derslerinin sınıf öğretmenliği bölümünde en az ise din kültürü ve ahlak bilgisi ile fen bilgisi öğretmenliği bölümlerinde olduğu ortaya konulmuştur. Drama dersi alan bir öğrenci;

“Bu yıl drama alınca fark ettik bizde kendimizi daha iyi ifade etmeye başladık, dört senede kendisini ifade edemeyen dört ayda kendini anlattı, özellikle ilkokulda suskun, içe kapanık öğrencilerle karşılaşırsak onları çözmek için kullanabiliriz, bizim bile ne kadar hoşumuza gitti, onların da hoşuna gider. Çocukları sanatla çözebiliriz (SOE18)” demiş ve drama dersinin kendilerini ifade etmede çok etkili olduğunu vurgulamıştır. Bir başka öğrenci ise;

“Fen bilgisi dersleri görsele dayalıdır, rol oynama, drama gibi etkinlikler var, öğretmenin resim çizebilmesi, koreografi yapabilmesi en azından drama dersleri alması gerekir (FE2)” diyerek öğretmen adayları için sanata yönelik derslerin olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Aldığı sanat eğitimini öğretmenlik yaparken derslerinde kullanacağını belirten bir öğrenci;

“Öğrencilerle çizim yaparım, koro oluştururum, gitar öğretirim, matematik dersinde gitar, yan flütle formül öğretiyorum, öyle yaparım (SE9)” diyerek geleceğe ilişkin düşüncelerini dile getirmektedir. Bir başka öğrenci de;

“Sanat genel olarak özgün ve yeni şeyler yaratmadır, dans, müzikle dersi verdiğimizde öğrencide özgüven oluşur, bildiğimiz bir konuyu bazen dile getiremiyoruz ama sanatı kullanarak daha iyi anlatabiliriz (SOE16)” diyerek sanatın kendini ifade etmede birçok olanak yarattığına dikkat çekmektedir. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni olacak bir öğrenci ise sanat eğitimi derslerinin mesleğine katkısı olacağını düşünmekte ve konuyu şu şekilde açıklamaktadır:

“Branşıma katkısı olmaz ama mesleğime olur, sanatla ilgilenen insanlar sanatla ilgilenmeyen diğer insanlara göre daha esnek olacağı için öğrencilere daha yararlı olabilirim (DE21)” Bu öğrencinin de sanatın insan eğitiminde olumlu etkisinin farkında olduğu, insan yetiştirirken sanattan yararlanmak gerektiğini düşündüğü söylenebilir. Sanat eğitiminin öğretmenliğe yapacağı olası katkılara yönelik elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının tamamının öğretmen olduklarında sanat yoluyla derslerde daha başarılı olacaklarını, öğrencilerin kendilerini sanatla daha iyi ifade edeceklerini düşündükleri anlaşılmaktadır.

3.5.Eğitim Fakültelerinde Sanat Eğitime Yönelik Bulunması Gereken Derslere İlişkin Bulgular

Son sırada eğitim fakültesinde sanat eğitime yönelik hangi derslerin olması gerektiği sorulmuş, elde edilen cevaplar analiz edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu drama derslerinin mutlaka olması gerektiğini belirtirken, sekiz öğrenci de resim, müzik, drama çalışmalarının önemine dikkat çekmiş ve öğretmen adaylarının bu dersleri almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer öğrenciler bu üç dersten en az ikisinin programda yer alması gerektiğini düşünmektedirler. İki öğrenci bu üç dersin yanında fotoğraf, bir kişi öğrencilerin ilgisine yönelik olarak seçmeli sanat derslerinin gerekli olduğunu, bir diğeri bu tür derslerin zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir. Bu derslerin zorunlu olması konusunda görüş belirten bir öğrenci;

“Bence dersler gönüllü değil zorunlu olmalı, bir müzikal görmeden öğretmen olacağım, bence zorunlu olmalı (SK11)” demektedir. Bazı öğrenciler de bunlara ek olarak fotoğrafçılık, halkoyunları, güzel yazı çalışmaları gibi derslerin olması gerektiğini belirtmektedir. Dramanın önemine dikkat çeken bir öğrenci;

“Drama olmalı, hem görsel, hem eğleniyor, hem oynuyor, önemli bence, sanat tarihi de olmalıydı, sanat gezileri, opera, sergi gezme olabilirdi.. (FE6)” derken bir diğeri öğrenci ihtiyacına göre derslerin olması gerektiğini belirtmiş;

“İhtiyaca yönelik olmalı, temel sanat dersi olması önemli, sadece müzik resim var ancak sanat sadece bu dar alanda değil, öğrenci bir dersin altında sanatın tüm dalları ile tanıştırmak gerekir (SOE18)” demiştir. Bir başka öğrenci de sanat derslerinin önemine değinerek;

“Tiyatro, drama, ve ya fotoğraf olabilir, insanı, çevreyi, doğayı ve kültürü tanımak tanımak adına zevkli bir uğraş olurdu (DE21)” demektedir. Bir başka öğrenci de sanatla ilgili var olan derslerde uygulamadan çok teoriye yer verildiğini belirterek;

“Öncelikle hat sanatı olabilir, güzel yazı yazma ve tasavvuf müziği olabilir ancak bu derslerde konunun tarihi değil, biraz da pratik yönü anlatılmalıdır (DK24)” demiştir. Eğitim fakültelerinde sanata yönelik ne tür dersler olması gerektiğine ilişkin

bulgular değerlendirildiğinde öncelikle resim, müzik ve drama derslerinin bulunması gerektiği, sanata yönelik açılacak seçmeli derslerden öğrencilerin yararlanmasını önemli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyacının belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının özellikle resim müzik ve drama gibi derslerin açılması, öğrencilerin bu derslerden yararlanması gerektiğini, sanat eğitimi derslerinin öneminin farkında oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen adayı son sınıf öğrencilerin tamamı eğitim fakültelerinde sanat eğitimi derslerinin alınması gerektiğini düşünmektedirler. Sınıf öğretmenliği bölümünde daha fazla olan sanata yönelik derslerin fen bilgisi ve din kültürü bölümlerinde daha az yer aldığı, tüm bölüm öğrencilerin sanat eğitimi derslerine ihtiyaç duydukları bazı sanat derslerinde de uygulamaya daha fazla yer verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının aldıkları sanat eğitiminin yetiştirecekleri öğrencilerinin bakış açılarını da olumlu etkileyeceğini düşündükleri söylenebilir. Bir çalışmada çocukların yaratıcılık ve estetik duygularının erken yaşlarda desteklenmemesi sonraki yıllarda yaratıcı, üretken ve çevrelerindeki güzellikleri algılayan bireyler olmalarını da olumsuz etkilediği (Feeney ve Moravcik, 1987,akt. Ulutaş & Ersoy, 2004:4) belirtilmektedir. Öğrencilerin bir bölümünün özel çabaları ile resim, müzik, tiyatro gibi kurslara katıldıkları, bir kısmının ise katılmadığı anlaşılmaktadır. Sanat eğitimi ihtiyacı duyan, ya da sanata ilgisi olanlar özel çabaları ile sanata ilgilenmektedirler. Öğretmenler sanata ne kadar duyarlı olursa öğrencilerinin de sanata yönelik ihtiyaçlarının o kadar farkında olacakları söylenebilir. Bir araştırmada müziğin çocukta dil, duygusal ve sosyal gelişimine, bedensel ve psikomotor gelişimine yararlarının sınıf öğretmeni adaylarına daha iyi anlatılması gerektiği, sınıf öğretmeni adayları için koro, solo, çalgı toplulukları gibi etkinliklerin düzenlenmesi ve müzikle ilgili motivasyonlarının artırılmasına gerektiği belirtilmektedir (Kutluk, 2010: 301). Öğretmen adaylarının tamamı sanat eğitiminin öğretmenlik mesleğine, çoğunluğu da branşlarına katkısı olacağını düşünmektedirler. Sanat eğitimi alan öğretmenin mesleğinde daha başarılı olacağı söylenebilir. Öğrencilerin çoğunluğu eğitim fakültelerinde resim, müzik, drama gibi sanata yönelik derslerin, ayrıca öğrenci ilgisine yönelik seçmeli sanat eğitimi derslerinin olması gerektiğini düşünmektedirler. Sanat eğitimi öğretmen adaylarının alması gereken önemli derslerden birisidir, bu konuda başka bir çalışmada da sanatın amacının sadece sanatçı yetiştirme olmadığı, bireyin yaratıcı gücünün ve var olan potansiyellerininin eğitimi, estetik düşüncesinin ve bilincinin örgütlenmesi, sosyal hayatının düzenlenmesini sağlama, hayatını kolaylaştırma ve ondan zevk almasını sağlama olduğu belirtilmiş (Yolcu, 2009), sanat eğitiminin önemine dikkat çekilmiştir. Bu sonuçlara göre bazı öneriler geliştirilmiştir.

Eğitim fakültelerinde tüm bölümlerde çeşitli sanat dersleri zorunlu ya da seçmeli olarak yer almalıdır.

Öğrenciler için dersler dışında çeşitli sanat ortamları yaratılmalı, katılmaya teşvik edilmelidir.

Öğrencilerin çeşitli sanat etkinliklerine, müze, sergi, tiyatro gibi faaliyetlere katılmaları için desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ayaydın, A. (2009) Güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği anabilim dallarının sorunları ve çözüm önerileri. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, 30.
- İstanbul Kültür Sanat Vakfı (2014) *Türkiye’de sanat eğitimi (yeniden) düşünmek*. IKSV Rapor, İstanbul: Ofset yayımevi.
- Kıral, E &, Aydil, N. (2014). *İlkokul öğretmenlerinin sanat eğitimi dersi hakkındaki görüşleri (Aydın ili örneği)* ICONTE, 5 th International Conference on New Trends in Education and Their Implications.
- Kırıçoğlu, O. T. (2014). *Sanat bir serüven*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kutluk, Ö. (2010) Sınıf öğretmeni adaylarının ilköğretim müzik eğitimi hakkındaki görüşleri ve müzik dersi verme konusunda kendilerine güvenleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29.
- Mercin, L & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9.
- San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim*. Ütopya Yayıncılık. Ankara:
- Şahan, G. (2005). Sanat eğitimi ihtiyaçtır. *Eğitim Denetimi Dergisi*, Ocak sayısı.
- Şirin, A. (2007). Sanat eğitiminde yetişkin eğitiminin önemi. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 145-154. .
- Talu, N. (1999). Çoklu zeka kuramı ve eğitime yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 15.
- Ulutaş, İ & Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1).
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, E. (2001) *Sol yanlı çocuklarda sanatsal yaratıcılık (12-15 yaş grubu çocuklar üzerinde bir inceleme)* Sanatta Yeterlik Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul
- Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

One of the general objectives of the Turkish National Education system is educating all members of Turkish nation as bodily, mentally, morally, spiritually and sentimentally balanced individuals, who respect to human rights and give importance to individuals, who have a broader world perspective, feel responsibility towards society as well as being constructive, creative and productive individuals. Therefore, the purpose of education is primarily using the systems which aim to develop mental and creative thinking ability of students (Gökaydın, 2002: 4, cited in Ayaydın, 2009: 32). One of the key areas that helps reaching to this purpose is the art education. In other words, visual arts education is an important step for providing a complete education process to individuals (Ayaydın, 2009: 32). The purpose of art education is teaching individuals how to see, hear, touch and taste. This is the first condition required to perceive and form the environment correctly. The first stages of creativity is “to see” instead of just looking, “to listen” instead of just hearing and to “feel what you touch” instead of just touching. (San, 2004: 25). Art education is based on the standards in the visual arts and performing arts and it is given as part of the basic education curriculum by art instructor depending on school and educational level. According to Americans For The Arts, art education includes education, training and programs given in all art disciplines. It uses the most comprehensive definition with an educational mentality which covers all artistic disciplines such as dance, theater, music, visual arts, creative writing, media arts, art history, art criticism and aesthetics etc. According to Elliot Eisner, proper art education allows students to gain the ability to relate what they learn at the school through art with the life outside the school and to associate them accordingly. Art education does not support this ability only by supporting the cognitive development; it also supports this ability by supporting emotional development; therefore it contributes the creation of a balance between cognitive and emotional development. It also contributes to students in their judgment, idea creation and taking action stages during decision making process. The students who gained this ability would see that learning is accessible and associated with life. This is the most meaningful and deep aspect of learning through the arts (IFCA, 2014: 17). There are three different opinions which examine the impact of arts education on children and these are psychological approach, cognitive approach and self-developmental approach. While psychological approach considers art as a reflection of the inner world of children, cognitive approach considers art as children’s general information structure about the world. According to the other approach, art education expresses the self-development of children; it enables them to understand the relationship between themselves and the society and allows them to express themselves and to communicate with the society. Children gain experience on art work depending on the guidance of adults for their development and learning. Teachers’ lack of knowledge, experience and pedagogy in art education causes some problems in practice. (Zimmerman and Zimmerman, 2000, cited in Ulutaş & Ersoy, 2004: 3). It is needed the support of art education in order to develop children spiritually and emotionally, to give them a broader world perspective and to grow them as creative persons. Art education educates the spirit and the emotions, too. Art trained individuals learn how to look, how to see as well as learning how to express their feelings by an aesthetic and creative manner. Art education is one of the important means of creating individuals who are

responsible, conscious of being a social being, constructive, creative, productive, mentally and emotionally developed and balanced as personality. Although art education has an important place in the development stages of personality, it is not structured to achieve these objectives in primary schools of Turkey. Art education in primary schools of Turkey is given by classroom teachers who are not experts in art education and the art education that they received in the university is questionable (Kıral & Aydil, 2014). The purpose of general education, which is provided at school, is preparing children for the future and developing their talents to higher levels. Many lessons include information about the subject and giving these lessons with an aesthetical approach in an aesthetical order enables to understand the subject with five senses. If children draw the picture of a subject that they learn in the course, if they build it as three-dimensional and sense the rhythm, they learn it better. There is a need for the educators who knows the importance and necessity of art. Art is a mean which meets individual's vision based necessities while contributing to such individual's mental development. That's why, art lessons should be considered as the courses which provide positive contribution to other courses (Mercin & Alakuş, 2007: 16). Multiple intelligence theory stresses the importance of giving education according to many intelligence types including visual, audial, emotional and spatial intelligence etc. According to this theory, individuals have significant spatial, musical, bodily, social, personal and natural skills as well as having numerical and verbal skills. For this reason, in addition to the intelligence of language and logic-mathematics, the other intelligences should be considered in education, too (Talu, 1999: 164). Beckman also states that the subjects to be taught in the classroom would be learned more pleasantly and they would be more permanent if they are taught by using intelligence areas instead of traditional planning ways. (Al-Rawah, 1996, cited in Talu, 1999). It can also be said that if a teacher who received art education teaches a subject in another course using the art, such teacher would increase the success of education. Therefore, it is important to provide art education to preservice teachers –regardless their branch – and to determine the necessities of preservice teachers in this area. The purpose of this study is to determine art education necessities of preservice teachers who are studying in faculties of education as well as offering solutions for these necessities. For this purpose, it was sought answers to the following questions.

- 1- Do preservice teachers think that art education is necessary?
- 2- Do they receive sufficient courses for art education?
- 3- Do the students participate in artistic activities with their special efforts?
- 4- What do they think about art education's contribution to their branches?
- 5- Which lessons should be given for the art education?

2. Method

This study was prepared according to qualitative research methods and the study group was established in accordance with easy accessible sampling. The study group consisted of a total of 24 volunteer -6 from each departments – 4th Grade students of school teaching, social studies, science and religious culture and ethics departments of the Education Faculty in Bartın. There are 10 female and 14 male students. Interviews were made using focus group interview method. Semi-structured interview questions were addressed to the group of 6 people, the answers were recorded with the voice recorder, the voices were transcribed on computers, obtained written opinions were presented to

study group and any undesired statements were eliminated. The obtained data was analyzed with descriptive analysis method and the results were interpreted.

3. Findings, Discussion and Results

All of the preservice teachers studying at the last grade of science, social studies, religious culture and ethics teaching departments think that preservice teachers should receive art education. Although art education is given more in classroom teaching department, it is given less importance in religious culture and ethics teaching department; it is understood that the students of all these departments need art education. It can be said that if preservice teachers receive art education, this would likely influence the perspective of the students towards the art. A study showed that if creativity and aesthetic sense of children were not supported in the early years of childhood, this would adversely affect their becoming to creative and productive adults who perceived the beauty in the following years (Feeney and Moravcik, 1987, cited in Ulutaş & Ersoy, 2004: 4). It is understood that some students participated in painting, music, theater etc. courses with their special efforts while the others did not do the same. Those who need art education or interested in the arts, are dealing with the arts with their special efforts. It can be said that if teachers are interested in the arts, their students will also be aware of their needs for art. A study indicated that it should be explained better to classroom teachers the benefits of art on language skills, emotional and social development as well as physical and psychomotor development of children and therefore they could organize some activities including choirs, solo, music instrument courses for classroom teachers and their motivation to music should be increased (Kutluk, 2010: 301). All preservice teachers think that art would contribute to their profession while most of them think that it would contribute to their branches, too. It can be said that teachers receiving art education will be more successful in the profession. The majority of students think that art lessons such as painting, music, drama etc. should be given in the faculties of education as well as giving other elective art lessons which are taken depending on student's areas of interest. According to these results, art lessons should be compulsory or elective for all the departments of the faculties of education. Various artistic environments should be created out of school. Students' participation to various art events such as museum, exhibition visits and theaters should be supported.